

Solomchak N. F., Saschak N. I. Forming of mediacompetence for students of oil and gas specialities on employments from english

The article is devoted to the ways of forming students' media awareness. The influence of students' media competence on the positive motivation to study professional English has been analyzed.

Keywords: *media education, media competence, information and telecommunication technologies, positive motivation.*

Субіна О. О.

**Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ

У статті розкриваються загальні засади реалізації інноваційної освітньої діяльності вищих педагогічних навчальних закладів при підготовці фахівців магістерського рівня, подається характеристика сутності й спрямованості інновацій в освіті, визначаються форми їх реалізації.

Ключові слова: *інноваційна освітня діяльність вищого навчального закладу, інноваційна модель освіти магістрів, форми реалізації магістерської підготовки.*

Глобальною характеристикою сучасного суспільства є інноваційний спосіб розвитку світової економіки, – економіки знань, в якій вміння та здібності людини, увесь її інтелектуальний, психофізичний, соціокультурний потенціал, і навіть духовний стан, перетворюються на головний виробничий ресурс. Саме практичне застосування знань в процесі створення високотехнологічної продукції стає основним джерелом додаткової вартості. Суспільство виявляє економічну зацікавленість в розвитку людської особистості, переорієнтації основних джерел створення національного добробуту з використання природних ресурсів, фізичної праці та фінансового капіталу до інтенсивного застосування наукоємних технологій та інновацій. Інакше кажучи, в сучасній економіці можливості розвитку країн вимірюються та прогнозуються виходячи з пріоритету людського фактора, а за основу оцінки рівня розвитку окремої держави береться її спроможність до повноцінного формування та використання людського потенціалу. Серед основних критеріїв оцінки цього параметру, поряд з валовим національним продуктом, тривалістю та якістю життя, в індекс розвитку країни попадають інновації освіти.

Слово “інновація” має латинське походження. В перекладі воно означає оновлення, зміну, введення чогось нового. Наука про нововведення – інноватика – виникла відповідно до потреб економіки розробляти та впроваджувати нові ідеї та послуги, і спершу предметом вивчення інноватики були економічні та соціальні закономірності створення й розповсюдження науково-технічних новинок.

Педагогічна інноватика пов'язана з перебудовою, модифікацією, удосконаленням, зміною системи освіти або її окремих складових (створенням нових законодавчих актів, нових структур, моделей та концепцій навчання, форм інтеграційних зв'язків тощо). Її розвиток в нашій країні зумовлений протиріччями, що виникли між сучасними вимогами ринку праці до підготовки фахівців і неможливістю вищих навчальних закладів реалізувати таку підготовку в умовах традиційної освітньої парадигми. Виходячи з цього, інноваційне навчання розглядається як реакція системи освіти на перехід суспільства на більш високу ступінь свого розвитку на інші освітні цілі.

Сутність і спрямованість інновацій в освіті полягають у створенні нових гуманістично орієнтованих моделей навчання і виховання, а специфіка – в логічному взаємозв'язку цілей, засобів та методів.

Інноваційна освітня діяльність вищого навчального закладу – комплекс заходів із

забезпечення інноваційного процесу на тому чи іншому рівні і власне сам процес. При цьому, головною метою інноваційної освіти є гармонійний розвиток особистості й творчих здібностей людини, підвищення її інтелектуального, творчого та культурного потенціалу.

Важливим інноваційним перетворенням в системі освіти стало поширення на території європейських країн ідей, сформованих в рамках європейської освітньої співдружності, так званих, Болонських ініціатив, які зумовили введення в Україні системи багаторівневої підготовки фахівців “бакалавр – магістр – доктор Phd”.

Враховуючи те, що за визначенням, наведеним в Законі України “Про вищу освіту”, магістр – це “освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка...здобула спеціальні вміння та знання, достатні для виконання завдань та обов’язків інноваційного характеру...” [1], інноваційна орієнтація підготовки фахівців магістерського рівня має стати визначальною на всіх етапах організації навчального процесу магістрів, від вступу до видачі дипломів, що можлива лише в рамках створення інноваційного освітнього середовища навчального закладу.

Практична реалізація зазначених вимог передбачає впровадження ряду заходів, головними серед яких є:

- забезпечення умов для інтеграції освіти, науки та інноваційної діяльності;
- розробка нових та якісно вдосконалених навчальних програм з поглибленою науковою складовою, орієнтованих на формування у випускників професійних компетенцій, що забезпечують їхню конкурентоспроможність на ринку праці;
- високий рівень організації навчального процесу, що реалізується в межах сучасних систем управління якістю;
- застосування інноваційних, у т. ч. інформаційних, освітніх технологій, впровадження прогресивних форм організації навчального процесу та активних методів навчання, а також навчально-методичних матеріалів, які відповідають сучасному світовому рівню (в тому числі за ECTS).

На рівні спеціалізованої магістерської підготовки має відбуватися синтез поглиблення набутих раніше знань та можливості реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, орієнтованої на максимальне розкриття особистісного потенціалу, що досягається як за рахунок елективних курсів в освітній програмі, так за рахунок участі студентів в науково-дослідній роботі під керівництвом досвідчених науковців-викладачів.

Інноваційна модель освіти магістрів передбачає фундаментальний та системний підхід до набуття студентами базових знань, максимальний розвиток творчих здібностей, створення чіткої мотивації до саморозвитку особистості протягом всього життя. Дієвими формами реалізації такої моделі мають стати:

1. Визначення пріоритетності розвитку наукових досліджень у вищому навчальному закладі;
2. Розробка освітніх програм на базі компетентнісного підходу;
3. Надання змісту освіти фундаментального характеру;
4. Всебічного забезпечення реалізації принципів індивідуалізації навчання;
5. Демократизація навчального процесу;
6. Забезпечення умов для студентського саморозвитку;
7. Інтенсифікація навчального процесу, максимальна активізація студентів та мотивація їх до навчання;
8. Запровадження сучасної системи контролю знань студентів.

Розглянемо ці складові детальніше:

1. Визначення пріоритетності розвитку наукових досліджень у вищому навчальному закладі передбачає проведення науково-дослідних робіт на реальні практичні потреби; широке залучення до наукової роботи викладачів та студентів.

Важливість цього напрямку діяльності зумовлюється тим, що успіхи світових науково-технологічних лідерів багато в чому визначаються ефективною інтеграцією науки, освіти та бізнесу, що виступає дієвим інструментом стійкого розвитку та конкурентоспроможності цих країн в умовах глобалізації та розвитку економіки знань. Проведення наукових

досліджень у вищих навчальних закладах створює стійке підґрунтя відтворення знань в національній системі освіти. Лише викладач-науковець може забезпечити проведення занять “на вістрі” сучасних наукових досліджень в даній галузі знань, а не за текстом “класичного” підручника, окреслити актуальні проблемні питання та дати їм роз’яснення, керуючись власним науковим баченням.

2. Розробка освітніх програм на базі компетентнісного підходу дозволить створити умови для формування конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти і працювати в сучасних швидкозмінних економічних умовах. Формування системи компетенцій на етапі засвоєння студентом магістерської освітньої програми передбачає реалізацію основних освітніх цілей – одержання поглибленої професійної освіти, що дозволить випускникові вільно використовувати в професійній та соціальній сферах різнобічну підготовку в галузі гуманітарних, соціальних, економічних, математичних наук; самостійно вирішувати завдання, що потребують нестандартних підходів та організаційно управлінських рішень.

Як показує аналіз розвитку освітніх систем багатьох таких країн, одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження. За твердженням німецького дослідника Уте Клемента – привабливість поняття “компетенція” на противагу поняттю “кваліфікація” полягає в його відкритому та всеохоплюючому значенні, – в той час, як “кваліфікація” описує функціональну відповідність між вимогами робочих місць та метою освіти, “компетентність” повинна включати можливість особи діяти адекватно ситуації в широких сферах¹. В “Керівництві для користувачів ECTS” компетенції визначаються як динамічна комбінація характеристик, здібностей та позицій, що виступають метою освітніх програм².

Компетентнісний підхід передбачає набуття освітою студентоцентричного спрямування, перехід від предметної диференціації до міждисциплінарної інтеграції. Компетентнісна модель випускника з одного боку охоплює кваліфікацію, що пов’язує його майбутню діяльність з предметами та об’єктами праці, а з іншого – відображає міждисциплінарні вимоги до результатів освітнього процесу.

3. Надання змісту освіти фундаментального характеру зумовлено тим, що фундаментальна наука є ресурсом для подолання непередбачуваних ситуацій, колосальним ресурсом взаємодії людства з навколишнім середовищем, первинною ланкою в структурі: теорія – прикладні дослідження – технологія – виробництво. Конкурентоздатність найбільш успішних фірм значною мірою забезпечується фундаментальними розробками в дослідницьких центрах та лабораторіях при фірмах, університетах, технопарках. Все більше фундаментальних досліджень орієнтується на одержання конкретних прикладних виробничих та комерційних цілей. Все це вказує на важливість фундаменталізації освіти в умовах швидкозмінного й непередбачуваного світу.

Базовою передумовою фундаменталізації освіти виступає ідея єдності світу, що реалізується у взаємозв’язку культурної, наукової та практичної сфер цивілізації і, як наслідок, органічному зв’язку гуманітарних, природничо-наукових та прикладних наук. Цей зв’язок має бути відображений в моделях підготовки фахівців, освітніх програмах, навчально-методичному забезпеченні та безпосередньо в організації навчально-виховного процесу, що зумовлює нагальну необхідність реалізації ряду практичних заходів.

4. Всебічне забезпечення реалізації принципів індивідуалізації навчання передбачає застосування індивідуальних підходів в процесі підготовки фахівців шляхом диференціації навчальних завдань, організації факультативів та тематичної індивідуально-

¹ Ute Clement, Rolf Arnold (Hrsg.) Kompetenzentwicklungs in der beruflichen Bildung. Leske + Budrich, Opladen, 2002.

² ECTS Users’ Guide. European Credit Transfer and Accumulation System and the Diploma Supplement.

консультативної роботи. Надання можливості студенту реалізувати власну освітню траєкторію через варіативну компоненту навчальних програм та шляхом розширення освітніх послуг.

Ефективна реалізація ідеї індивідуалізації освітнього процесу може бути реалізована лише за умов визначення та урахування особистісних якостей студента, його психічних пізнавальних особливостей та відмінностей сприйняття, інтересів, потреб, цілей, тощо. Тільки за таких умов можна розкрити та використати в навчальних цілях їх психологічні резерви, знайти дієві заходи мотивації до навчання.

5. Демократизація навчального процесу передбачає, перш за все, зміну стосунків між викладачем і студентом із суб'єктно-об'єктних на суб'єктно-суб'єктні. Налагодженні дієвого зворотного зв'язку між професорсько-викладацьким складом та студентством з метою оперативного визначення проблемних питань в організації навчально-виховного процесу та вжиття відповідних заходів;

6. Забезпечення умов для студентського саморозвитку передбачає створення відповідної матеріально-технічної бази та підготовки необхідного організаційно-методичного забезпечення, завданням якого є визначення завдань та напрямків творчої діяльності. Викладач в цьому процесі має виступати в ролі організатора роботи, наставника та наукового керівника;

7. Інтенсифікація навчального процесу, максимальна активізація студентів та мотивація їх до навчання дозволить перетворити студента з пасивного споживача навчальної інформації на активного учасника навчального процесу. Це зумовлює необхідність застосування ряду активних та інтерактивних методик навчання, широкого впровадження інформаційних освітніх технологій:

- проведення проблемних лекцій з використанням діалогових методик при вивченні теоретичного матеріалу; коротких запитально-відповідних співбесід зі студентами протягом лекції; проведення коротких підготовлених самостійно або під керівництвом викладача презентацій студентів у ході лекції, які б розкривали одне з питань лекційного заняття; проведення в кінці лекції коротких тестів на 5-10 хвилин, що демонструвало б розуміння студентами викладеного матеріалу, тощо;

- перетворення практичних занять/семінарів у, так звані “дискусійні клуби”, тобто такі види активних занять, де студенти в ході обговорень, дискусій вирішують важливі фахові питання на основі самостійних напрацювань;

- проведення на практичних/семінарських заняттях презентацій, самостійно підготовлених студентами за завданнями викладача;

- проведення ділових та рольових ігор;

- широко застосовувати методику кейс-стадіз, розв'язання виробничих ситуацій під час “круглих столів”, “мозкових штурмів” тощо;

- реалізувати методику навчання студент-студент під керівництвом викладача;

- запрошувати провідних фахівців для проведення відкритих лекцій та майстер-класів з на практичних/семінарських заняттях.

При цьому широко застосовувати сучасні інформаційні технології навчання і, зокрема, мультимедійні засоби як супроводження при читанні лекцій та проведенні практичних/семінарських занять, електронні навчальні посібники та різні опорні конспекти, дистанційні технології навчання та застосування пакетів прикладних навчальних та фахових програм.

8. Запровадження сучасної системи контролю знань студентів передбачає забезпечення дієвої мотивації студентів до навчання, забезпечення прозорості організації навчального процесу та об'єктивності оцінювання навчальних досягнень студентів. Сучасна система контролю знань має базуватися на принципах планомірності, системності, об'єктивності, комплексності, індивідуального підходу та педагогічної толерантності. З метою забезпечення порівнюваності національної системи оцінювання із загальноєвропейськими вимогами, діюча у вищому навчальному закладі система контролю знань студентів повинна враховувати вимоги ECTS.

Підсумовуючи вищевикладене, можна наголосити, що лише комплексна реалізація змістових, організаційних та технологічних новацій в навчальному процесі дозволить забезпечити умови, необхідні для забезпечення підготовки педагогічних кадрів магістерського рівня, готових до викликів сьогодення і конкурентоздатних на сучасному ринку праці.

Використана література:

1. Про вищу освіту [Текст]: [Закон України: офіц. текст за станом на 10 лютого 2010 року]. – К. : Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 20. – Ст. 134.
2. Актуальные вопросы развития образования в странах ОЭСР / Борисенкова А. В., Вахштайн В. С., Железов Б. В. [и др.] ; отв. ред. М. В. Ларионова. – М. : ИД ГУ-ВШЭ, 2005. – 120 с.
3. Сорокоумова Е. А. Педагогическая психология: Краткий курс / Е. А. Сорокоумова. – СПб. : Питер, 2009. – 208 с.

Субина О. О. Научно-педагогические принципы инновационной образовательной деятельности высших педагогических учебных заведений при подготовке магистров.

В статье раскрываются общие принципы реализации инновационной образовательной деятельности высших педагогических учебных заведений при подготовке специалистов магистерского уровня, подается характеристика сущности и направленности инноваций в образовании, определяются формы их реализации.

Ключевые слова: инновационная образовательная деятельность высшего учебного заведения, инновационная модель образования магистров, формы реализации магистерской подготовки.

Subina O. O. Scientific and pedagogical principles of innovative educational activity of higher pedagogical educational establishments at preparation of master's degrees.

In the article general principles of realization of innovative educational activity of higher pedagogical educational establishments open up at preparation of specialists of master's degree level, description of essence and orientation of innovations is given in education, the forms of their realization are determined.

Keywords: innovative educational activity of higher educational establishment, innovative model of education of master's degrees, form of realization of master's degree preparation.

**Сухорукова Г. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ВІРТУАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ – ЦЕНТР НАДАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ВИКЛАДАЧАМ І СТУДЕНТАМ

У статті розкривається значення віртуального методичного кабінету для оптимізації самоосвіти студентів і викладачів, забезпечення максимально можливих показників функціонування різних складових навчального процесу.

Ключові слова: віртуальний методичний кабінет, методична допомога, викладач, студент, навчальний процес.

Пріоритетними завданнями навчально-методичної роботи у вищій педагогічній школі є підвищення професійної майстерності професорсько-викладацького складу для досягнення високої професійної компетентності в педагогічній діяльності та оптимізація самостійної навчальної роботи студентів, озброєння їх методикою самоосвіти в умовах інтенсивного інформаційного потоку.

Важливе значення для покращення ефективності методичної роботи має функціонування у вищій спеціального методичного кабінету як центру підвищення методичної обізнаності викладачів і організації самостійної навчальної роботи студентів у позанавчальний час.